

NKUA as an educational hub for Greece and Europe

Professor Meletios-Athanasios Dimopoulos

Rector of the National and Kapodistrian University of Athens

Ζούμε σε μία μεταβατική εποχή που χαρακτηρίζεται από ανακατατάξεις, κοινωνικές αναταράξεις και ανησυχίες αλλά και από την ελπίδα για ένα καλύτερο μέλλον κυρίως για τις φοιτήτριες και τους φοιτητές μας.

Σε μία εποχή αβεβαιότητας που συνεχώς αυξάνει, ένας δρόμος ουσιαστικός υπάρχει για την αντιμετώπιση των κρίσεων· η **συμπερίληψη, η αλληλεγγύη, η δημοκρατία, η κοινωνική ένταξη και η ανάδειξη της σημασίας της κοινωνικής συνοχής.**

Μπορεί η Εκπαίδευση, η Έρευνα, η Διά βίου μάθηση και η Εκπαίδευση Ενηλίκων από μόνες τους να επιτύχουν αυτό τον σκοπό; Σίγουρα όχι. **Όμως, μπορούν να ανοίξουν δρόμους και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις που θα οδηγήσουν σε μία πιο δίκαιη κοινωνία, χωρίς προκαταλήψεις και στερεότυπα, που καλλιεργούν** τη ρητορική του μίσους και του αποκλεισμού.

Μπορούν να συνεισφέρουν στον δημοκρατικό διάλογο για τη διασφάλιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων, την ισότητα και τη δικαιοσύνη. Μπορούν να χτίσουν γέφυρες και να ανοίξουν διάλογο με τον χώρο της εργασίας για μία πιο δίκαιη και

ουσιαστική εργασιακή ένταξη που θα αντιμετωπίζει φαινόμενα όπως το brain drain και το brain waste.

Μπορούν να εστιάσουν στις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες και να συνδιαμορφώσουν το πλαίσιο για την εκπροσώπησή τους στα όργανα λήψης των αποφάσεων. Μπορούν να εκπαιδεύσουν τους μελλοντικούς Εκπαιδευτές όχι μέσα από μία στεία διαδικασία απλής πιστοποίησης, αλλά μέσα από βιωματικές δράσεις που οδηγούν στην κατανόηση των βαθύτερων αιτιών του αποκλεισμού και στην εφαρμογή κατάλληλων παρεμβάσεων που εστιάζουν στην αύξηση της προσβασιμότητας των κοινωνικά ευπαθών ομάδων στην εκπαίδευση και τη γνώση.

Η διαμόρφωση μιας συμπεριληπτικής, δίκαιης και ποιοτικής εκπαίδευσης αποτελεί έναν από τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (SDGs) των Ηνωμένων Εθνών (UN, 2018). Παράλληλα, αναγνωρίζοντας τον κεντρικό ρόλο της εκπαίδευσης στις αναδυόμενες ανάγκες του 21ου αιώνα, η UNESCO, η ΕΕ και άλλοι διεθνείς οργανισμοί έχουν διατυπώσει ένα σύνολο από επιμέρους στόχους και στρατηγικές για τον μετασχηματισμό της εκπαίδευσης σε διεθνές επίπεδο έως το 2030 (UNESCO, 2016. EU, 2021). Οι νέες στρατηγικές αναδεικνύουν και νέα, ανεξερεύνητα και σύνθετα ζητήματα με πολιτισμικές, κοινωνικές και τεχνολογικές συνιστώσες, όπως η διαθεματικότητα (βλ. εκπαίδευση STE(A)M, κοινωνικο-επιστημονικά θέματα), η ανάπτυξη δεξιοτήτων 21ου αιώνα (P21 Framework), η περιβαλλοντική, κοινωνική και πολιτειακή αειφορία, η ενίσχυση της καινοτομίας και της δημιουργικότητας με αναδυόμενες τεχνολογίες, η ισότητα, η δικαιοσύνη και η συμπεριληπτικότητα, ο υπεύθυνος και ηθικός εκπαιδευτικός σχεδιασμός.

Ζούμε στην εποχή των ψευδών ειδήσεων και της ψευδοεπιστήμης, αλλά και των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων.

Ταυτόχρονα όμως η τεχνητή νοημοσύνη είναι ήδη εδώ και την μεταχειριζόμαστε καθημερινά. Όλες οι τεχνολογίες που χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη μάς διευκολύνουν σε πολλά καθήκοντά μας, παρέχοντας επεξεργασμένα σύνολα μεγάλων δεδομένων στους ερευνητές, τους εκπαιδευτικούς και τους φοιτητές.

Το πιο σημαντικό στοιχείο ωστόσο είναι ότι οι νέες τεχνολογίες που χρησιμοποιούν τεχνητή νοημοσύνη, μπορούν γενικότερα να ενισχύσουν την κουλτούρα της μάθησης, η οποία θα βασίζεται ευκολότερα στην καινοτομία και τον πειραματισμό.

Με αυτό τον τρόπο θα προετοιμάσουμε καλύτερα τους αυριανούς επιστήμονες, οι οποίοι δεν θα φοβούνται την αλλαγή και το άγνωστο, αλλά αντιθέτως θα συναρπάζονται από τις νέες προκλήσεις!

Εμείς στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών καταβάλλουμε ιδιαίτερα σημαντική προσπάθεια ενίσχυσης της έρευνας και της αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της για την παραγωγή ωφέλιμων, καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών για το κοινωνικό σύνολο.

Ως Πρυτανική Αρχή αποδίδουμε ιδιαίτερη σημασία σε διεπιστημονικές και οριζόντιες δράσεις. Γι' αυτό και εισηγηθήκαμε, και αποφασίστηκε από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου μας, σύμφωνα με το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Ιδρύματος, η **ίδρυση αυτοτελών οριζόντιων ακαδημαϊκών δομών έντονου διεπιστημονικού προσανατολισμού**, οι οποίες, μεταξύ άλλων, αποσκοπούν στην προαγωγή της διεπιστημονικής γνώσης, την ανάπτυξη της έρευνας, των γραμμάτων και των τεχνών, καθώς και την ικανοποίηση των ερευνητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας.

Οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν πλέον, μεταξύ άλλων, 15 Κέντρα Αριστείας, 18 Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης Σπάνιων Νοσημάτων, το Γραφείο Προσέλκυσης Χρηματοδοτήσεων και το Κέντρο Έρευνας Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας «Αρχιμήδης».

Επίσης, για την υποστήριξη αυτών των δράσεων, καθώς και του έργου δομών Σχολών, Τμημάτων, Κλινικών και Εργαστηρίων, **προχωρήσαμε στη δημιουργία τεσσάρων (4) κεντρικών οριζόντιων ερευνητικών εργαστηρίων -core facilities- με προμήθεια νέου σύγχρονου ερευνητικού εξοπλισμού** και εγκατάσταση αυτών σε τέσσερις (4) χώρους του ΕΚΠΑ.

Επιπροσθέτως επαναλειτουργεί από το 2020 το **Γραφείο Διασύνδεσης του Ιδρύματος**, το οποίο προσφέρει υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού

προσανατολισμού σε φοιτητές και αποφοίτους του ΕΚΠΑ, υλοποιεί μελέτες για τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων του στην αγορά εργασίας, και πραγματοποιεί ή συμμετέχει σε εκδηλώσεις job fair **ώστε να φέρει τους αποφοίτους του σε επαφή με δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς που προσφέρουν ευκαιρίες απασχόλησης.**

Το Πανεπιστήμιό μας έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο στον τομέα της διασφάλισης ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών του, συμμετέχοντας ενεργά στη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης, όπου οι γνώσεις, οι ικανότητες, και οι δεξιότητες, δηλαδή τα μαθησιακά αποτελέσματα που αποκτώνται από τη φοίτηση σε ένα πρόγραμμα σπουδών, βασίζονται σε κοινώς αποδεκτά κριτήρια ποιότητας. Τα κριτήρια αυτά αναγνωρίζονται από τα κράτη-μέλη της ΕΕ ενώ εφαρμόζονται διαδικασίες πιστοποίησης, οι οποίες εγγυώνται την επίτευξη σύγκλισης με αυτά τα κοινώς αποδεκτά κριτήρια ποιότητας. Κορυφαία στιγμή αποτέλεσε η πιστοποίηση από την ΕΘΑΑΕ, τον Νοέμβριο του 2018, με άριστα (πλήρης συμμόρφωση) του πρώτου στην ιστορία του Ιδρύματος Εσωτερικού Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ). Από τότε και μέχρι σήμερα μεταξύ των άλλων ενεργειών και δράσεων το Πανεπιστήμιό μας μέσω της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας και των Ομάδων Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ) των Τμημάτων του ΕΚΠΑ έχει επιτύχει την πιστοποίηση από την ΕΘΑΑΕ 37 Προπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών του Ιδρύματος από τα συνολικά 43 που προσφέρει.

Παράλληλα, βρίσκεται σε εφαρμογή η **στρατηγική διεθνοποίησης του Ιδρύματος**, η οποία στοχεύει στην προώθηση του εκπαιδευτικού, ερευνητικού και κοινωνικού έργου του Πανεπιστημίου και την ανάδειξη του διεθνούς προφίλ του.

Το ΕΚΠΑ κατά την περίοδο 2015-2023 επένδυσε σημαντικό μέρος των ανθρώπινων πόρων του στην υποστήριξη των διεθνών σχέσεων του Ιδρύματος, αλλά και στην ενίσχυση των προσπάθειών των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας για την ισχυροποίηση του διεθνούς προφίλ του. Οι συνεχώς αυξανόμενες συνεργασίες του ΕΚΠΑ με Πανεπιστήμια όπως το Harvard και το Yale, Ερευνητικά Κέντρα, διεθνή δίκτυα Πανεπιστημίων, καθώς και εκπαιδευτικές οργανώσεις παγκοσμίως, στοχεύουν στην ενίσχυση των ερευνητικών συνεργασιών και της κινητικότητας των φοιτητών, του ακαδημαϊκού προσωπικού, των ερευνητών και

του λοιπού ανθρώπινου δυναμικού του. Η προώθηση διαπανεπιστημιακών συνεργασιών μέσω Διεθνών Συμφωνιών Συνεργασίας δίνει τη δυνατότητα σε μέλη ΔΕΠ του ΕΚΠΑ να συνεργαστούν αποτελεσματικά με μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων με σκοπό την ανάπτυξη ερευνητικών συνεργασιών και προγραμμάτων προς όφελος της ακαδημαϊκής κοινότητας, την οργάνωση επιστημονικών συναντήσεων (ημερίδες, συμπόσια, συνέδρια κ.ά.) και τη συμμετοχή σε διδακτικές δραστηριότητες και διαλέξεις που συμβάλλουν στη μετάδοση της επιστημονικής γνώσης.

Πεποίθηση των Πρυτανικών Αρχών και της Συγκλήτου παραμένει ότι οι συνεργασίες μεταξύ Πανεπιστημίων για τη διάχυση της γνώσης αλλά και την προαγωγή της επιστήμης και της έρευνας, αποτελούν τη βάση για την προώθηση και των σχέσεων μεταξύ των αντίστοιχων χωρών.

Είμαι ιδιαίτερα υπερήφανος που από το ακαδημαϊκό έτος 2020-21 λειτουργεί στη Φιλοσοφική Σχολή το πρώτο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην αγγλική γλώσσα σε ελληνικό Πανεπιστήμιο με τίτλο «BA Program in the Archaeology, History, and Literature of Ancient Greece» και από το ακαδημαϊκό έτος 2022-23 λειτουργεί Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Ιατρική στην αγγλική γλώσσα με τίτλο «Medical Degree in English» αποκλειστικά για αλλοδαπούς φοιτητές.

Επίσης, το Πανεπιστήμιό μας, είναι, μαζί με άλλα 11 Πανεπιστήμια, Ιδρυτικό μέλος από το τέλος του 2018 της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας CIVIS, μιας Συμμαχίας, η οποία έχει στόχο να διαμορφώσει το Πανεπιστήμιο του μέλλοντος.

Η συμμετοχή του ΕΚΠΑ στην προσπάθεια αυτή της ΕΕ είναι σημαντική, καθώς καθιστά το ίδρυμά μας συνδιαμορφωτή της νέας εποχής των Πανεπιστημίων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά παράλληλα μας δίνει και την δυνατότητα να κάνουμε τις αλλαγές και προσαρμογές που είναι χρήσιμες στη σύγχρονη εποχή, συμβάλλοντας στο μεγάλο, κοινό ευρωπαϊκό όραμα της συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα.

Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια, το Πανεπιστήμιο οργανώνει και λειτουργεί 33 ξενόγλωσσα ΠΜΣ, από τα συνολικά 224, προκειμένου να καλύψει ανάγκες φοιτητών

σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για εξειδικευμένη γνώση και επαγγελματική αποκατάσταση.

Σημαντικός είναι επίσης ο αριθμός διεθνών κοινών μεταπτυχιακών προγραμμάτων αλλά και διμερών συμφωνιών με Πανεπιστήμια του εξωτερικού για συνεπιβλέψεις διδακτορικών διατριβών (cotutelles).

Σήμερα, βρίσκονται σε ισχύ 95 διεθνείς συμφωνίες συνεργασίας του ΕΚΠΑ με μοταγή Ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από 28 χώρες παγκοσμίως στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και ειδικές συμφωνίες ανταλλαγής φοιτητών ή συνεργασίας μεταξύ συγκεκριμένων Σχολών ή Τμημάτων των Ιδρυμάτων.

Όσον αφορά την κινητικότητα φοιτητών παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ο ολόένα αυξανόμενος αριθμός των εισερχομένων στο ΕΚΠΑ φοιτητών για σπουδές και πρακτική άσκηση. Ενδεικτικά, η τελευταία τετραετία (πλην του έτους 2019-20 που σημαδεύτηκε από την πανδημία της νόσου COVID-19) σηματοδοτήθηκε από συνολική αύξηση των εισερχόμενων φοιτητών οι οποίοι ανήλθαν σε 1400.

Πάγια επιδίωξή μας είναι ένα ποιοτικό και εξωστρεφές Δημόσιο Πανεπιστήμιο, μέσα στην Κοινωνία και τις ανάγκες της, για τους φοιτητές μας, για τα μέλη ΔΕΠ, και όλους τους εργαζόμενους. Αυτή η επιδίωξη, όμως, για να μην είναι μόνο ένα ευχολόγιο ή μια διακήρυξη, υλοποιείται με σκληρή καθημερινή εργασία, με πρωτοβουλίες και ενέργειες, που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για το Πανεπιστήμιο που θέλουμε.